YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

26 päivänä maaliskuuta 2009 *

Asiassa C-113/07 P,

jossa on kyse yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta, joka on pantu vireille 23.2.2007,

**SELEX Sistemi Integrati SpA**, kotipaikka Rooma (Italia), edustajinaan avvocato F. Sciaudone, avvocato R. Sciaudone ja avvocato D. Fioretti,

valittajana,

ja jossa valittajan vastapuolena ja muuna osapuolena ovat

**Euroopan yhteisöjen komissio**, asiamiehinään V. Di Bucci ja F. Amato, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa, ja

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

**Euroopan lennonvarmistusjärjestö (Eurocontrol)**, edustajinaan Rechtsanwalt F. Montag ja Rechtsanwalt T. Wessely,

väliintulijana ensimmäisessä oikeusasteessa,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit K. Schiemann, P. Kūris (esittelevä tuomari), L. Bay Larsen ja C. Toader,

julkisasiamies: V. Trstenjak,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 8.5.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 3.7.2008 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

**tuomion**

1 Valituksellaan SELEX Sistemi Integrati SpA (jäljempänä Selex) vaatii yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-155/04, SELEX Sistemi Integrati vastaan komissio, 12.12.2006 antaman tuomion (Kok., s. II-4794; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla tämä hylkäsi vaatimuksen, joka koski Euroopan yhteisöjen komission 12.2.2004 tekemän päätöksen, jolla oli hylätty valittajan tekemä kantelu, jonka mukaan Euroopan lennonvarmistusjärjestö (Eurocontrol) oli rikkonut EY:n perustamissopimuksen kilpailumääräyksiä (jäljempänä riidanalainen päätös), kumoamista tai muuttamista.

## I Asian tausta

2 Selex on toiminut vuodesta 1961 lähtien lentoliikenteen hallintajärjestelmien alalla. Se teki 28.10.1997 komissiolle 6.2.1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen [81] ja [82] artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus) (EYVL 1962, 13, s. 204) 3 artiklan 2 kohdan mukaisen kantelun, jossa se väitti, että Eurocontrol oli syyllistynyt määräävän markkina-aseman väärinkäyttöön ja kilpailun vääristämiseen.

3 Kyseisessä kantelussa väitettiin, että lentoliikenteen hallinnan alan sovelluksiin tarkoitettujen uusien järjestelmien sekä laitteistojen prototyyppien kehittämis- ja hankintasopimuksiin, joita Eurocontrol oli tehnyt, liittyvien immateriaalioikeuksien järjestelmä luo tosiasiallisia monopoleja sellaisten järjestelmien tuotantoon, jotka Eurocontrol tämän jälkeen standardoi. Siinä todettiin, että tämä tilanne on vakava varsinkin, kun Eurocontrol ei ole noudattanut avoimuus- ja syrjimättömyysperiaatteita

näiden prototyyppien hankinnassa. Kantelussa esitettiin myös, että Eurocontrolin kansallisille viranomaisille näiden pyynnöstä suorittaman avustamistoiminnan vuoksi prototyyppejä toimittavat yritykset ovat erityisen edullisessa tilanteessa kilpailijoihinsa verrattuna tarjouspyyntömenettelyissä, joita kansalliset viranomaiset järjestävät laitteistojen hankkimiseksi.

4 Komissio hylkäsi kantelun riidanalaisella päätöksellä. Katsottuaan, että yhteisön kilpailusääntöjä sovelletaan lähtökohtaisesti kansainvälisiin järjestöihin sillä edellytyksellä, että kyseessä olevaa toimintaa voidaan pitää taloudellisena toimintana, se totesi ensiksi, että kantelun kohteena oleva toiminta ei ollut luonteeltaan taloudellista, joten Eurocontrolia ei voitu pitää EY 82 artiklassa tarkoitettuna yrityksenä, eikä tämä toiminta missään tapauksessa ollut tämän artiklan määräysten vastaista. Se täsmensi seuraavaksi, että Eurocontrolin harjoittama sääntelyä, standardointia ja standardien hyväksymistä koskeva toiminta ei ollut ”yritystoimintaa”, että kilpailusääntöjen rikkomista ei ollut osoitettu tämän järjestön prototyyppien hankintaa ja immateriaalioikeuksien hallinnointia koskevan toiminnan osalta ja lopuksi, että kansallisten viranomaisten avustamistoiminta ei ollut luonteeltaan taloudellista toimintaa.

## II Oikeudenkäynti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

### A *Oikeudenkäynti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa*

5 Selex nosti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 23.4.2004 toimittamallaan kannekirjelmällä kanteen, jolla pyrittiin riidanalaisen päätöksen kumoamiseen tai muuttamiseen.

6 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 116 artiklan 6 kohdan mukaisesti Eurocontrol hyväksyttiin 25.10.2004 annetulla määräyksellä väliintulijaksi tukemaan komission vaatimuksia esittämällä huomautuksensa suullisessa käsittelyssä.

7 Eurocontrolia kehotettiin 5.4.2005 kyseisen työjärjestyksen 64 artiklan nojalla toimittamaan väliintulokirjelmä. Sille annettiin lisäksi 4.5.2005 lupa saada jäljennös oikeudenkäyntiasiakirjoista.

8 Kantajan pyynnön, joka koski sitä, että vastaajaa pyydetään prosessinjohtotoimena esittämään muun muassa 3.11.1998 päivätty kirje, jolla vastaaja kehotti Eurocontrolia esittämään huomautuksensa kantelusta (jäljempänä 3.11.1998 päivätty kirje), jälkeen komissio toimitti kyseisen kirjeen ja totesi, että sillä ei ollut hallussaan muita hyödyllisiä asiakirjoja. Näin ollen kantaja esitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 27.4.2005 toimittamallaan asiakirjalla yhtäältä asian selvittämistoimia koskeneen pyynnön, jolla pyrittiin todistajien kuulemiseen ja siihen, että komissio toimittaa asiakirjoja, ja toisaalta esitti uusia kanneperusteita.

B *Valituksenalainen tuomio*

9 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi kanteen valituksenalaisella tuomiolla.

10 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jätti ensinnäkin valituksenalaisen tuomion 28 ja 29 kohdassa tutkimatta Selexin vaatimuksen, joka koski riidanalaisen päätöksen muuttamista. Kyseisen tuomion 33–40 kohdassa se jätti niin ikään tutkimatta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan perusteella Selexin esittämät uudet kanneperusteet ja hylkäsi

tämän osalta Selexin argumentin, jonka mukaan 3.11.1998 päivätty kirje oli uusi seikka, joka oli tullut esille käsittelyn aikana Eurocontrolin johtajan 2.7.1999 päivätyllä kirjeellä, joka on vastineen liitteenä.

11 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jätti lisäksi valituksenalaisen tuomion 41–44 kohdassa tutkimatta Eurocontrolin esittämän perusteen, jolla tämä vaati kyseistä tuomioistuinta toteamaan, että Eurocontroliin ei sovelleta Euroopan unionin sääntöjä sen kansainvälisen julkisoikeuden mukaisen immuniteetin vuoksi, koska yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 40 artiklan neljännen kohdan, jota sovelletaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen, sekä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 116 artiklan 3 kohdan nojalla väliintulija ei voinut esittää tätä perustetta, jota komissio ei ollut esittänyt.

12 Pääasian osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi seuraavaksi kanteen hylkäämisen yhteydessä Selexin esittämät kolme kanneperustetta, jotka koskivat ilmeistä arviointivirhettä sen osalta, voidaanko yhteisön kilpailusääntöjä soveltaa Eurocontroliin, ilmeistä arviointivirhettä sen osalta, oliko yhteisön kilpailusääntöjä rikottu, ja olennaisten menettelymääräysten rikkomista, jäljempänä esitetyistä syistä.

13 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi aluksi, että riidanalaisen päätöksen kumoaminen edellytti kantajan kahden ensimmäisen kanneperusteen hyväksymistä. Se totesi tämän osalta valituksenalaisen tuomion 47–49 kohdassa yhtäältä, että ”koska komission päätöksen [päätös]osa perustuu useisiin perusteluihin, joista kukin yksinään riittäisi sen perusteluksi, kyseinen päätös on lähtökohtaisesti kumottava ainoastaan siinä tapauksessa, että jokainen näistä perusteluista on lainvastainen”, ja toisaalta, että riidanalainen päätös perustui sekä siihen toteamukseen, että Eurocontrol ei ole yritys, että siihen toteamukseen, että kyseessä ollut toiminta ei ollut EY 82 artiklan vastaista.

14 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti ensimmäisen kanneperusteen tutkimisen yhteydessä valituksenalaisen tuomion 50–55 kohdassa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, joka koskee yrityksen ja taloudellisen toiminnan käsitteitä, ja hylkäsi komission, joka oli asiassa C-364/92, SAT Fluggesellschaft, 19.1.1994 annettuun tuomioon (Kok., s. I-43) viitaten väittänyt, että Eurocontrolia ei voitu

missään tapauksessa luokitella yhteisön kilpailuoikeudessa tarkoitetuksi yritykseksi, argumentaation. Se nimittäin totesi, että koska perustamissopimuksen määräyksiä tällä alalla sovelletaan elimen toimintaan, joka on erotettavissa toiminnasta, jota se harjoittaa viranomaisena, yksikön eri toimintoja on tutkittava erikseen, joten mainitussa tuomiossa ei suljettu pois sitä, että Eurocontrol luokitellaan muiden kuin tässä tuomiossa tarkoitettujen toimintamuotojen osalta EY 82 artiklassa tarkoitetuksi yritykseksi.

15 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki näin ollen tämän kanneperusteen tutkimisen yhteydessä eron esillä olevassa asiassa kyseessä olevien eri toimintamuotojen eli teknisen standardointitoiminnan, tutkimus- ja kehitystoiminnan sekä kansallisten viranomaisten avustamistoiminnan välillä.

16 Ensinnäkin teknisen standardointitoiminnan osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 59–62 kohdassa, että vaikka se, että Eurocontrolin neuvosto hyväksyy standardit, kuuluu lainsäädäntötoiminnan alaan ja siis tämän järjestön julkisen vallan käyttöön, teknisten standardien valmistelu tai laatiminen voidaan erottaa ilmatilan hallintaa ja lentoliikenteen turvallisuuden parantamista koskevasta tehtävästä, mutta sitä ei voida kuitenkaan pitää taloudellisena toimintana, koska kantaja ei ole osoittanut, että tämä toiminta muodostuu tavaroiden tai palvelujen tarjoamisesta tietyillä markkinoilla.

17 Tässä yhteydessä se hylkäsi valituksenalaisen tuomion 63–68 kohdassa kantajan argumentaation, jonka mukaan yhtäältä teknisen standardointitoiminnan taloudellinen luonne perustuu prototyyppien hankintatoiminnan taloudelliseen luonteeseen ja jonka mukaan toisaalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-319/99, FENIN vastaan komissio, 4.3.2003 antamassa tuomiossa (Kok., s. II-357) vahvistama ratkaisu ei ole siirrettävissä tähän asiaan. Kyseistä tuomiota siteeraten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi lähinnä, että ostotoiminnan mahdollinen taloudellinen luonne riippuu hankitun tuotteen myöhemmästä käytöstä, joten esillä olevassa asiassa teknisen standardointitoiminnan ei-taloudellinen luonne merkitsee sitä, että tämän toiminnan yhteydessä suoritettu prototyyppien hankinta ei ole luonteeltaan taloudellista.

18 Toiseksi tutkimus- ja kehitystoiminnan osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 74 kohdassa ensiksi, että kantajan väite, jonka mukaan komissio ei ollut kiistänyt sen taloudellista luonnetta, ei perustunut riidanalaiseen päätökseen. Se katsoi seuraavaksi valituksenalaisen tuomion 75–77 kohdassa muun muassa, että prototyyppien hankinta tässä yhteydessä ja siihen liittyvä immateriaalioikeuksien hallinnointi eivät tee tästä toiminnasta taloudellista toimintaa, sillä kyseinen hankinta ei merkitse tavaroiden tai palvelujen tarjoamista tietyillä markkinoilla. Se totesi tämän osalta, että kyseinen toiminta muodostuu siitä, että asianomaisen alan yrityksille myönnetään julkisia tukia, ja siitä, että hankitaan prototyyppien omistajuus ja immateriaalioikeudet, jotka perustuvat tuettuihin tutkimuksiin, näiden tutkimusten tulosten saattamiseksi maksutta asianomaisen alan käyttöön, ja katsoi, että kyseessä on ”teknisen kehityksen edistämiseen liittyvä toiminta, joka kuuluu Eurocontrolin tehtävän yleisen edun mukaisen tavoitteen piiriin, eikä sitä harjoiteta järjestön omassa intressissä, joka olisi erotettavissa kyseisestä tavoitteesta”.

19 Mitä tulee kolmanneksi kansallisten viranomaisten avustamistoimintaan, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi sen sijaan valituksenalaisen tuomion 86 kohdassa, että se on erotettavissa Eurocontrolin ilmatilan hallintaa ja lentoliikenteen turvallisuuden parantamista koskevasta tehtävästä, koska sen yhteys lentoliikenteen turvallisuuteen on hyvin epäsuora, ja se totesi tämän osalta, että Eurocontrolin tarjoama apu kattaa ainoastaan tekniset eritelmät tarjouskilpailumenettelyjä toteutettaessa, että sitä tarjotaan vain kansallisten viranomaisten pyynnöstä ja että kyse ei näin ollen ole lainkaan toiminnasta, joka olisi olennaista tai välttämätöntä lentoliikenteen turvallisuuden takaamiseksi.

20 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi lisäksi valituksenalaisen tuomion 87 kohdassa tämän kansallisten viranomaisten avustamistoiminnan osalta, että kyse on palvelujen tarjoamisesta avustamispalvelujen markkinoilla, joilla myös asiaan erikoistuneet yksityiset yritykset voisivat toimia. Tässä yhteydessä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi tämän tuomion 88–91 kohdassa, että se, että yksityinen yritys voi harjoittaa toimintaa, on vielä yksi tekijä, jonka perusteella kyseessä oleva toiminta voidaan luokitella yritystoiminnaksi, että se, että toiminta on tavallisesti uskottu julkisille elimille, ei välttämättä vaikuta tällaisen toiminnan taloudelliseen luonteeseen ja että se, että kyseinen avustamistoiminta ei ole vastikkeellista, voi olla eräs tekijä, joskaan ei sellaisenaan ratkaiseva tekijä, joka osoittaa muun kuin taloudellisen toiminnan olemassaolon, samoin kuin se, että tätä toimintaa on harjoitettu yleisen edun

mukaisessa tarkoituksessa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi näin ollen, että tämä toiminta oli taloudellista toimintaa ja että sitä harjoittaessaan Eurocontrol oli siis EY 82 artiklassa tarkoitettu yritys.

21 Tutkittuaan tähän toimintaan liittyvän kantajan toisen kanneperusteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kuitenkin hylkäsi sen ja totesi valituksenalaisen tuomion 104 kohdassa ensinnäkin, että ainoastaan kansalliset viranomaiset voivat tehdä hankintoja ja ne ovat näin ollen vastuussa tarjouskilpailumenettelyjä koskevien merkityksellisten säännösten noudattamisesta, koska Eurocontrolin antama neuvonta ei ole pakollista eikä systemaattista. Se totesi seuraavaksi tämän tuomion 105–108 kohdassa, että kantaja ei ollut esittänyt mitään seikkoja merkityksellisten markkinoiden määritelmästä ja määräävästä markkina-asemasta eikä osoittanut sellaisen toiminnan olemassaoloa, joka vastaisi tällaisen aseman väärinkäyttöä koskeviin kriteereihin. Se hylkäsi lopuksi kyseisen tuomion 111 ja 112 kohdassa kantajan väitteet, joiden mukaan 3.11.1998 päivätty kirje osoittaa, että komissio itse oli vakuuttunut siitä, että Eurocontrol oli syyllistynyt määräävän markkina-aseman väärinkäyttöön.

22 Hylättyään lopuksi valituksenalaisen tuomion 117–120 ja 124–127 kohdassa väitteet, jotka koskivat perustelujen puuttumista ja puolustautumisoikeuksien loukkaamista ja jotka kantaja oli esittänyt kolmannen kanneperusteen yhteydessä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi tämän tuomion 132 ja 133 kohdassa myös kantajan esittämät asian selvittämistoimia koskevat pyynnöt.

## III Asianosaisten vaatimukset

23 Selex vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

– jättää tutkimatta Eurocontrolin esittämän immuniteettia koskevan väitteen

– hylkää komission esittämät perustelujen korvaamista koskevat vaatimukset

– kumoaa valituksenalaisen tuomion ja palauttaa asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen ja

– velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut tässä oikeusasteessa sekä ensimmäisessä oikeusasteessa.

24 Komissio vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

– hylkää valituksen kokonaisuudessaan ja mahdollisesti korvaa osittain ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen hyväksymät perustelut ja

– velvoittaa valittajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

25 Eurocontrol vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

– hylkää valituksen ja

– velvoittaa valittajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut Eurocontrolin väliintuloon liittyvät oikeudenkäyntikulut mukaan lukien.

## IV Valitus

26 Valituksensa tueksi Selex esittää neljä perustetta, jotka liittyvät menettelyyn ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, sekä 12 perustetta, jotka liittyvät asiaratkaisuun. Nämä jälkimmäiset koskevat oikeudellisia virheitä, joihin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sen mukaan syyllistyi yhtäältä EY 82 artiklan Eurocontrolin esillä olevassa asiassa kyseessä olevaan toimintaan eli kansallisten viranomaisten avustamistoimintaan, tekniseen standardointitoimintaan sekä tutkimus- ja kehitystoimintaan soveltamisen osalta ja toisaalta kyseisen järjestön tämän artiklan rikkomisen osalta.

27 Komissio vaatii valituksen hylkäämistä, mutta pyytää niiden perustelujen korvaamista, joilla valituksenalaisessa tuomiossa hylättiin kantajan perusteet, jotka koskivat kansallisten viranomaisten avustamistoimintaa ja teknistä standardointitoimintaa.

28 Eurocontrol vaatii myös valituksen hylkäämistä ja moittii valituksenalaista tuomiota siitä, että siinä jätettiin tutkimatta sillä kansainvälisen julkisoikeuden nojalla olevaa immuniteettia koskeva peruste. Se väittää lisäksi, että tämä immuniteetti, jolla sen mukaan suljetaan pois yhteisön kilpailuoikeuden soveltaminen kyseessä olevaan toimintaan, on väite, joka yhteisön tuomioistuinten on tutkittava viran puolesta ja joka yhteisöjen tuomioistuimen on hyväksyttävä valituksen hylkäämiseksi.

### A *Menettelyä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa koskevat perusteet*

29 Selexin esittämät neljä perustetta, jotka koskevat menettelyä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, perustuvat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 116 artiklan 6 kohdan rikkomiseen, tämän työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan rikkomiseen (toinen ja kolmas peruste) sekä tämän työjärjestyksen 66 artiklan 1 kohdan rikkomiseen.

1. Ensimmäinen valitusperuste, joka koskee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 116 artiklan 6 kohdan rikkomista

30 Tällä valitusperusteella Selex väittää, että kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin salli Eurocontrolin jättää kirjelmän ja saada jäljennöksen oikeudenkäyntiasiakirjoista, vaikka se oli todennut, että Eurocontrolin väliintulohakemus oli esitetty kyseisen tuomioistuimen työjärjestyksen 115 artiklan 1 kohdassa vahvistetun kuuden viikon määräajan päätyttyä, se rikkoi tämän työjärjestyksen 116 artiklan 6 kohtaa. Selex väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voinut käyttää työjärjestyksensä 64 artiklan määräyksiä ”kiertääkseen prosessuaalisten määräaikojen päättymiseen liittyvät oikeudenmenetykset”.

31 Komissio ja Eurocontrol väittävät vastauksena, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella on laaja liikkumavara sen käyttäessä työjärjestyksensä 64 artiklassa, jonka määräykset eivät riipu sen artiklan määräyksistä, jota väitetään rikotun, myönnettyjä valtuuksia ja että valittaja ei ole osoittanut, että näitä valtuuksia olisi tässä tapauksessa käytetty tämän 64 artiklan 2 kohdassa vahvistetusta tarkoituksesta poikkeavasti, eikä se ole myöskään osoittanut yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 58 artiklan valossa, että väitetty menettelyn sääntöjenvastaisuus olisi konkreettisesti sen edun vastainen. Ne korostavat, ettei erityisesti ole osoitettu, että tämä sääntöjenvastaisuus tai muut väitetyt sääntöjenvastaisuudet olisivat voineet vaikuttaa menettelyn lopputulokseen.

32 Tämän osalta on muistutettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 115 artiklan 1 kohdan mukaan väliintulohakemus on esitettävä viimeistään joko kuuden viikon kuluessa kanteen nostamista koskevan tiedonannon julkaisemisesta Euroopan unionin virallisessa lehdessä tai ennen kuin päätös suullisen käsittelyn aloittamisesta tehdään, jollei kyseisen työjärjestyksen 116 artiklan 6 kohdasta muuta johdu.

33 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 116 artiklan 2 kohdassa todetaan, että jos sen 115 artiklan 1 kohdassa määrätyssä kuuden viikon määräajassa tehty väliintulohakemus hyväksytään, väliintulijalle toimitetaan jäljennös kaikista asianosaisille tiedoksi annetuista asiakirjoista.

34 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 116 artiklan 4 kohdassa täsmennetään, että tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa presidentti asettaa määräajan, jonka kuluessa väliintulija voi antaa väliintulokirjelmän, joka sisältää sen vaatimukset, joilla tuetaan tai vastustetaan osaksi tai kokonaan jonkin asianosaisen vaatimuksia, oikeudelliset perusteet ja perustelut, joihin väliintulija vetoaa, sekä tarvittaessa esitettävä näyttö.

35 Saman artiklan 6 kohdassa todetaan, että jos väliintulohakemus tehdään työjärjestyksen 115 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kuuden viikon määräajan päätyttyä, väliintulija voi sille toimitetun suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen perusteella esittää huomautuksensa suullisessa käsittelyssä.

36 Näistä määräyksistä ilmenee, että väliintulijan menettelylliset oikeudet vaihtelevat sen mukaan, esittääkö tämä väliintulohakemuksensa ennen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 115 artiklan 1 kohdassa vahvistetun kuuden viikon määräajan päättymistä vai tämän määräajan päättymisen jälkeen mutta ennen päätöstä suullisen käsittelyn aloittamisesta. Kun väliintulija esittää hakemuksensa ennen tämän määräajan päättymistä, tällä on nimittäin oikeus osallistua sekä kirjalliseen että suulliseen käsittelyyn, saada oikeudenkäyntiasiakirjat ja esittää väliintulokirjelmä. Kun väliintulija esittää hakemuksensa kyseisen määräajan päättymisen jälkeen, tällä on sen sijaan yksinomaan oikeus osallistua suulliseen käsittelyyn, saada suullista käsittelyä varten laadittu kertomus ja esittää huomautuksensa sen perusteella istunnossa.

37 Esillä olevassa asiassa valituksenalaisesta tuomiosta ja asiakirja-aineistosta ilmenee, että vaikka Eurocontrol hyväksyttiin 25.10.2004 annetulla määräyksellä väliintulijaksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tukemaan komission vaatimuksia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 116 artiklan 6 kohdan mukaisesti ja vaikka sillä oli näin ollen yksinomaan oikeus esittää huomautuksensa suullisessa käsittelyssä suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen perusteella, sitä kehotettiin työjärjestyksen 49 ja 64 artiklan perusteella 5.4.2005 tehdyllä päätöksellä jättämään väliintulokirjelmä. Lisäksi 4.5.2005 tehdyllä päätöksellä päätettiin kannekirjelmän, vastineen ja vastauskirjelmien toimittamisesta sille. On siis ilmeistä, että siitä huolimatta, että Eurocontrol tuli väliintulijaksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käytyyn menettelyyn työjärjestyksen 115 artiklan 1 kohdassa määrätyn

kuuden viikon määräajan päättymisen jälkeen, sen sallittiin loppujen lopuksi osallistua sekä kirjalliseen että suulliseen käsittelyyn.

38 Vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 64 artiklan mukaan tämä tuomioistuin voi prosessinjohtotoimena muun muassa kehottaa osapuolia väliintulija mukaan lukien lausumaan kirjallisesti tietyistä riitaan liittyvistä kysymyksistä, tässä määräyksessä ei kuitenkaan määrätä mahdollisuudesta kehottaa väliintulijaa, joka on tullut väliintulijaksi edellä mainitun määräajan jälkeen, jättämään väliintulokirjelmä ja mahdollisuudesta antaa tälle oikeus tutustua oikeudenkäyntiasiakirjoihin, eivätkä tällaiset toimenpiteet sitä paitsi vastaa prosessinjohtotoimien tavoitetta, joka vahvistetaan tämän artiklan 2 kohdassa.

39 Tästä seuraa, että kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kehotti Eurocontrolia jättämään väliintulokirjelmän ja kun se päätti oikeudenkäyntiasiakirjojen toimittamisesta sille, se ei noudattanut työjärjestyksensä 116 artiklan 6 kohdan määräyksiä, minkä vuoksi valituksenalaiseen tuomioon liittyy virhe.

40 Yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 58 artiklan nojalla valitus voi kuitenkin menestyä vain, jos asian käsittelyssä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tapahtunut oikeudenkäyntivirhe on valittajan edun vastainen. Esillä olevassa asiassa Selex ei ole osoittanut, että sen mainitsema virhe olisi sen edun vastainen. Mistään ei myöskään ilmene, että mainittu virhe olisi voinut vaikuttaa millään tavalla menettelyn lopputulokseen.

41 Tämä valitusperuste ei näin ollen voi menestyä.

2. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan rikkomista koskevat toinen ja kolmas valitusperuste

42 Toisella valitusperusteellaan Selex väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin rikkoi työjärjestyksensä 48 artiklan 2 kohtaa vääristämällä vakavalla ja ilmeisellä tavalla tosiseikkoja, jotka saivat sen jättämään tutkimatta Selexin esittämät uudet perusteet, jotka perustuivat komission menettelyn kuluessa jättämän, 3.11.1998 päivätyn kirjeen sisältöön. Selexin mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin nimittäin vääristi valituksenalaisen tuomion 12, 35 ja 38 kohdassa komission Selexille osoittaman, 12.11.1998 päivätyn kirjeen sisältöä, jossa ei mainittu millään tavoin 3.11.1998 päivättyä kirjettä, väittääkseen, ettei Selexin ollut perusteltua väittää, että se oli saattanut vasta vastineen liitteenä olevan, Eurocontrolin johtajan 2.7.1999 päivätyn kirjeen lukemalla tietää, että 3.11.1998 päivätty kirje ei ollut pelkkä sen kantelun saate vaan että se sisälsi myös kantelua koskevan analyysin, jonka kaksi pääjohtajaa olivat allekirjoittaneet.

43 Kolmannella valitusperusteellaan Selex moittii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että tämä jätti tutkimatta nämä uudet perusteet ottamatta huomioon komission käyttäytymistä hallinnollisen menettelyn ja oikeudenkäyntimenettelyn aikana, vaikka uusien perusteiden esittäminen oli seuraus siitä, että tämä kieltäytyi esittämästä lojaalisti kaikkia merkityksellisiä asiakirjoja ja erityisesti 3.11.1998 päivättyä kirjettä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tulkitsi ja sovelsi näin ollen Selexin mukaan suppeasti työjärjestyksensä 48 artiklan 2 kohtaa.

44 Edellä mainitun, 12.11.1998 päivätyn kirjeen lukemisesta ilmenee kuitenkin, että komissio tiedotti sillä Selexille, että kantelun ja tämän 29.9.1998 päivätyn kirjeen seurauksena komission yksiköt olivat tutkineet kantelussa esitetyt oikeudelliset ja taloudelliset seikat ja että tämän vaikuttamatta yhteisön kilpailusääntöjen soveltamiseen Eurocontroliin oli oltu yhteydessä, jotta tämä esittäisi huomautuksensa kyseisessä kantelussa esitettyjen tosiseikkojen ja päätelmien osalta. Tässä kirjeessä täsmennettiin, että komissio oli kahdella pääosastojen pääjohtajien eli kilpailun ja liikenteen pääosastojen pääjohtajien allekirjoittamalla kirjeellä kiinnittänyt Eurocontrolin huomion sen standardointipolitiikan tiettyihin seikkoihin ja että Eurocontrolia oli

erityisesti kehotettu määrittelemään yhdessä komission yksiköiden kanssa neutraali ja koherentti lähestymistapa suhteisiinsa yritysten kanssa.

45 Vaikka 12.11.1998 päivätyssä kirjeessä ei täsmennetä Eurocontrolille osoitetun kirjeen päivämäärää ja tämän kanssa käytyä yhteydenpitoa, joten kantaja ei voinut sen lukemalla tietää, että kyseessä oli 3.11.1998 päivätty kirje, ja vaikka kyseinen 12.11.1998 päivätty kirje koskee yksinomaan Eurocontrolin teknistä standardointitoimintaa, tästä jälkimmäisestä kirjeestä ilmenee kuitenkin selvästi, että tutkittuaan kantelun komissio kehotti Eurocontrolia esittämään huomautuksensa kaikista kirjeessä esitetyistä seikoista ja että se oli ilmoittanut tälle kyseisellä kirjeellä analyysin tietyistä seikoista.

46 Näin ollen 12.11.1998 päivätyn kirjeen sisältöä tai muita tosiseikkoja vääristämättä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi muun muassa valituksenalaisen tuomion 35–37 kohdassa esitetyt eri seikat mainittuaan, että kantajan ei ollut perusteltua väittää, että se saattoi vasta 2.7.1999 päivätyn kirjeen lukemalla tietää, että komission Eurocontrolille osoittama kirje ei ollut pelkkä sen kantelun saate, vaan se sisälsi myös kantelua koskevan analyysin, jonka kaksi pääjohtajaa olivat allekirjoittaneet.

47 Menettelyn kuluessa esitettyjen oikeudellisten seikkojen tai tosiseikkojen puuttuessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jätti näin ollen perustellusti tutkimatta työjärjestyksensä 48 artiklan 2 kohdan mukaisesti perusteet, jotka kantaja esitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 27.4.2005 jätetyn asiakirjan jälkeen eli kirjallisen menettelyn päättymisen jälkeen.

48 Tällaisten seikkojen puuttuessa ei myöskään voida väittää, että uusien perusteiden esittäminen oikeudenkäynnin kuluessa perustui siihen, että komissio oli kieltäytynyt tai jättänyt toimittamasta aikaisemmin 2.7.1999 ja 3.11.1998 päivättyjä kirjeitä tai muita asiakirjoja. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta ei voida myöskään moittia siitä, että se sovelsi tiukasti työjärjestyksensä 48 artiklan 2 kohtaa, koska menettelysäännöt ovat luonteeltaan pakottavia.

49 Näin ollen toinen ja kolmas valitusperuste on hylättävä.

3. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 66 artiklan 1 kohdan rikkomista koskeva neljäs valitusperuste

50 Selex väittää neljännen valitusperusteen yhteydessä, että kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei lausunut määräyksellä vaan yksinomaan valituksenalaisella tuomiolla sen kannekirjelmässä ja 27.4.2005 jättämässä asiakirjassa pyytämistä asian selvittämistoimista, se rikkoi työjärjestyksensä 66 artiklan 1 kohtaa.

51 Tämän osalta riittää, kun muistutetaan, että tässä määräyksessä vaaditaan määräyksen antamista asian selvittämistoimista, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo asianmukaisiksi, muttei tällaisten toimien määräämistä koskevien hakemusten hylkäämisestä, joten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi lausua näistä tuomiossa, jolla oikeusriidan käsittely päätetään (ks. vastaavasti asia C-162/05 P, Entorn v. komissio, määräys 12.1.2006, 54 ja 55 kohta).

52 Tästä seuraa, että menettelyä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa koskeva neljäs ja viimeinen valitusperuste on myös hylättävä.

B *Eurocontrolin immuniteettia koskeva väite*

1. Immuniteettia koskevan väitteen tutkimatta jättäminen

53 Eurocontrol väittää, että toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, sen esittämä immuniteettia koskeva väite ei ole uusi peruste, joka muuttaa oikeudenkäynnin alaa, ja että se on siis yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 40 artiklan neljännen kohdan ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 116 artiklan 3 kohdan mukainen. Se toteaa ensiksi, että se oli jo esittänyt tämän väitteen 2.7.1999 päivätyissä huomautuksissaan kantelusta ja että komissio itse viittasi immuniteettia koskevaan periaatteeseen riidanalaisessa päätöksessä. Se väittää seuraavaksi lähinnä, että immuniteettia koskevalla väitteellä ja keskustelulla sen yrityksen ominaisuudesta on sama kohde ja että ne perustuvat samoihin tosiseikkoihin ja oikeudellisiin seikkoihin, koska sen immuniteetti on pelkkä oikeudellinen argumentti, joka liittyy argumentteihin, jotka komissio esitti väittääkseen, että EY 82 artiklaa ei sovelleta kyseessä olevaan toimintaan, ja vaatiakseen, että kanne on hylättävä.

54 Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti valituksenalaisessa tuomiossa, väliintulijan on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 116 artiklan 3 kohdan mukaan hyväksyttävä asia sellaisena kuin se on väliintulohetkellä, ja väliintulokirjelmässä saadaan yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 40 artiklan neljännen kohdan mukaan esittää vain jonkin asianosaisen vaatimuksia tukevia vaatimuksia. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan näiden määräysten vastaista ei ole se, että väliintulija esittää tukemansa asianosaisen väitteisiin nähden uusia tai niistä poikkeavia perusteluja, kunhan niillä pyritään tukemaan tämän asianosaisen vaatimuksia (ks. asia 30/59, De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg v. korkea viranomainen, tuomio 23.2.1961, Kok., s. 1, 37, Kok. Ep. I, s. 69 ja asia C-245/92 P, Chemie Linz v. komissio, tuomio 8.7.1999, Kok., s. I-4643, 32 kohta).

55 Tämän osalta on muistutettava yhtäältä, että komission vaatimukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa koskivat Selexin kanteen hylkäämistä. Toisaalta riidanalaisen päätöksen 21–24 kohdassa hyväksyttiin yhteisön oikeuden soveltaminen Eurocontroliin ja hylättiin kantelu lähinnä siksi, että kantelun kohteena oleva toiminta ei ollut luonteeltaan taloudellista, joten Eurocontrolia ei voitu pitää EY 82 artiklassa

tarkoitettuna yrityksenä. Komission esittämät perusteet ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa Selexin tästä päätöksestä nostaman kanteen hylkäämiseksi perustuivat samaan näkemykseen.

56 Tässä tilanteessa on todettava, että Eurocontrolin esittämällä immuniteettia koskevalla väitteellä ei voida katsoa pyrittävän tukemaan komission vaatimuksia, koska tosiasiassa tällaisella väitteellä pyritään siihen, että tuomioistuin katsoisi, että Eurocontrolin toimintaan ei sovelleta yhteisön oikeutta ja erityisesti, että tällä kansainvälisellä järjestöllä on immuniteetti, kun on kyse komission kilpailun alalla suorittamista tutkimuksista. Kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 30 kohdassa, jos tämä väite hyväksytään, tästä seuraa, että riidanalainen päätös on lainvastainen, mikä voisi johtaa sen kumoamiseen muttei kanteen hylkäämiseen, jota komissio vaati ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa.

57 Edellä esitetyt perustelut riittävät oikeuttamaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 44 kohdassa hyväksymän ratkaisun, jonka mukaan Eurocontrolin esittämä peruste jätettiin tutkimatta yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 40 artiklan neljännen kohdan ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 116 artiklan 3 kohdan valossa.

2. Eurocontrolin vaatimukset, joiden mukaan sen immuniteetti on väite, joka yhteisöjen tuomioistuinten pitää tutkia viran puolesta ja joka yhteisöjen tuomioistuimen on hyväksyttävä valituksen hylkäämiseksi

58 Eurocontrol katsoo, että kantelu on joka tapauksessa hylättävä, koska kansainvälisen julkisoikeuden nojalla sen toimintaan ei sovelleta yhteisön oikeutta ja sillä on erityisesti immuniteetti, kun on kyse tutkimuksista, jotka mikä tahansa sopimuspuoli suorittaa kilpailun alalla. Se korostaa, että Euroopan yhteisö ja se itse ovat molemmat kansainvälisiä järjestöjä, joiden jäsenet ovat osittain eri valtioita, ja ne toimivat kahdessa itsenäisessä ja erillisessä oikeusjärjestyksessä, joten par in parem non habet

imperium (samanarvoisella ei ole määräämisvaltaa toiseen samanarvoiseen nähden) -yleisperiaatteen nojalla Euroopan yhteisö ei voi soveltaa Eurocontroliin yhteisön omia sääntöjä.

59 Yhteisön, joka on hyväksynyt Eurocontroliin liittymistä koskevan pöytäkirjan Euroopan yhteisön liittymistä Euroopan lennonvarmistusjärjestöön (Eurocontrol) koskevan pöytäkirjan tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta 29.4.2004 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2004/636/EY (EUVL L 304, s. 209) ja joka on sopinut muiden sopimuspuolten kanssa soveltavansa väliaikaisesti liittymistä koskevan pöytäkirjan 1–7 artiklaa, on Eurocontrolin mukaan valtiosopimusoikeutta koskevan, 23.5.1969 tehdyn Wienin yleissopimuksen 18 artiklassa tunnustetun vilpittömän mielen yleisperiaatteen nojalla pidättäydyttävä kaikista toimista, joilla voidaan poistaa lennonvarmistusalan yhteistyöstä Brysselissä 13.12.1960 allekirjoitetulta kansainväliseltä yleissopimukselta (Eurocontrol), sellaisena kuin se on tarkistettuna ja koordinoituna 27.6.1997 annetulla pöytäkirjalla (jäljempänä yleissopimus), sen kohde ja päämäärä. Yhteisön on Eurocontrolin mukaan lisäksi käytettävä toimivaltaansa vain kansainvälisessä julkisoikeudessa vahvistetuissa rajoissa.

60 Samaan päätelmään päädytään sen mukaan kansainvälisen julkisoikeuden tapaoikeuden normista, jonka mukaan hallitustenvälisillä järjestöillä on immuniteetti, jota siinä suojataan ehdottomasti, ja jolla suojataan ainakin esillä olevassa asiassa kyseessä olevaa toimintaa, koska tämä toiminta muodostaa Eurocontrolin institutionaalisten tavoitteiden olennaisen tekijän eikä ole missään tapauksessa kaupallista toimintaa. Se korostaa, että jos yhteisöllä olisi oikeus ryhtyä tutkimuksiin kilpailun alalla Eurocontrolin julkisen vallan käyttöön liittyvien tehtävien osalta, se voisi itse asiassa määrittää yksipuolisesti tavan, jolla Eurocontrol harjoittaa institutionaalista toimintaansa, kiertää yleissopimuksessa vahvistetut päätöksentekoa koskevat periaatteet ja jättää huomiotta muiden sopimuspuolten oikeudet.

61 Eurocontrol katsoo, että tällä tavoin esitetty kysymys sen immuniteetista kuluu samaan kategoriaan kuin oikeusjärjestyksen perusteita koskevat perustavanlaatuiset kysymykset, jotka yhteisöjen tuomioistuinten on tutkittava viran puolesta. Suullisessa käsittelyssä se esitti nimenomaisesti tämän kysymyksen sellaisesta näkökulmasta käsin, joka koski komission toimivallan puuttumista päättää asiassa valittajan pyytämistä toimenpiteistä.

62 Tämän osalta on muistutettava, että edellä mainitussa asiassa SAT Fluggesellschaft antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi olevansa toimivaltainen tulkitsemaan perustamissopimuksen määräyksiä EY 234 artiklan nojalla asiassa, jossa kansallisessa tuomioistuimessa asianosaisina olivat yhtäältä yksityinen yhtiö ja toisaalta Eurocontrol ja joka koski muun muassa yhteisön kilpailusääntöjen soveltamista. Tässä tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että kysymys siitä, voidaanko yhteisön kilpailusääntöjä soveltaa Eurocontroliin, liittyy oikeusriidan asiasisältöön eikä vaikuta yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaan.

63 Koska komission tehtävänä on EY 211 artiklan nojalla valvoa perustamissopimuksen määräysten noudattamista, se tutki myös toimivaltansa rajoissa Selexin kantelua ja hylkäsi sen, koska se katsoi, että EY 82 artiklaa ei sovelleta Eurocontroliin.

64 Yhteisöjen tuomioistuin katsoo tässä tilanteessa, että Eurocontrolin vaatimuksia, jotka koskevat sen immuniteettia, ei ole syytä tutkia viran puolesta.

C *Asiasisältöä koskevat perusteet*

65 Selex esittää pääasian yhteydessä tiettyjä perusteita, jotka koskevat oikeudellisia virheitä, joihin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sen mukaan syyllistyi ja jotka liittyvät EY 82 artiklan soveltamiseen Eurocontrolin kyseessä olevaan toimintaan eli kansallisten viranomaisten avustamistoimintaan, tekniseen standardointitoimintaan sekä tutkimus- ja kehitystoimintaan tai tämän artiklan rikkomiseen. Komissio vaatii valituksen hylkäämistä mutta pyytää valituksenalaisen tuomion perustelujen korvaamista kahden ensin mainitun toiminnan osalta.

1. Perusteet, jotka liittyvät EY 82 artiklan soveltamiseen kansallisten viranomaisten avustamistoimintaan ja tämän artiklan rikkomiseen

66 Selex esittää Eurocontrolin harjoittaman kansallisten viranomaisten avustamistoiminnan osalta viisi perustetta valituksensa tueksi, ja näistä ensimmäinen koskee riidanalaisen päätöksen sisällön vääristämistä, toinen ja kolmas perustelujen ristiriitaisuutta, neljäs tuomioistuinten harjoittaman valvonnan rajoja koskevan yhteisön oikeuskäytännön noudattamatta jättämistä ja viides ilmeistä arviointivirhettä EY 82 artiklan rikkomisen osalta. Komissio katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se luokitteli tämän toiminnan taloudelliseksi toiminnaksi, ja se vaatii ensisijaisesti valituksenalaisen tuomion perustelujen korvaamista, jolloin valitusperusteiden tutkiminen on tarpeetonta, ja toissijaisesti kyseisten perusteiden hylkäämistä.

67 On todettava, että jos käy ilmi, että valituksenalaisessa tuomiossa on tällainen oikeudellinen virhe, itse premissi, joka on valituksenalaisen tuomion toteamusten, joita moititaan edellä mainituissa viidessä valitusperusteessa, taustalla, on kestämätön. Tällaisessa tapauksessa kyseiset toteamukset ovat täysin perusteettomia, joten edellä mainituilla viidellä valitusperusteella ei ole kohdetta.

68 Tässä tilanteessa yhteisöjen tuomioistuin ei voi lausua edellä mainituista viidestä valitusperusteesta ottamatta huomioon niiden perustelujen mahdollista virheellisyyttä, joiden päätteeksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että Eurocontrolin harjoittama kansallisten viranomaisten avustamistoiminta on luokiteltava taloudelliseksi toiminnaksi.

69 Tältä osin on muistutettava, että kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 87 kohdassa, taloudellista toimintaa on kaikki toiminta, jossa tavaroita tai palveluja tarjotaan tietyillä markkinoilla (asia 118/85, komissio v. Italia, tuomio 16.6.1987, Kok., s. 2599, 7 kohta; yhdistetyt asiat C-180/98–C-184/98, Pavlov ym., tuomio 12.9.2000, Kok., s. I-6451, 75 kohta ja asia C-49/07, MOTOE, tuomio 1.7.2008, Kok., s. I-4863, 22 kohta).

70 On myös muistutettava, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan toiminta, joka on osa julkiselle vallalle kuuluvien toimivaltuuksien käyttöä, ei ole luonteeltaan taloudellista toimintaa, joka oikeuttaisi perustamissopimuksen kilpailua koskevien määräysten soveltamisen (ks. vastaavasti asia 107/84, komissio v. Saksa, tuomio 11.7.1985, Kok., s. 2655, 14 ja 15 kohta; em. asia SAT Fluggesellschaft, tuomion 30 kohta ja em. asia MOTOE, tuomion 24 kohta).

71 Edellä mainitussa asiassa SAT Fluggesellschaft antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin ei lausunut nimenomaisesti Eurocontrolin harjoittamasta kansallisten viranomaisten avustamistoiminnasta mutta totesi tuomion 30 kohdassa, että kokonaisuudessaan tarkasteltuna Eurocontrolin toiminta on luonteeltaan, tavoitteeltaan sekä siihen sovellettavilta säännöiltään sellaisten ilmatilan valvontaan ja ohjaukseen liittyvien toimivaltuuksien käyttöä, jotka ovat tyypillisiä julkiselle vallalle, ja että se ei ole luonteeltaan taloudellista. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi näin ollen, että perustamissopimuksen 86 ja 90 artiklaa (joista on tullut EY 82 ja EY 86 artikla) on tulkittava siten, että Eurocontrolin kaltainen kansainvälinen järjestö ei ole niissä tarkoitettu yritys.

72 Toisin kuin Selex väittää, tämä päätelmä pätee myös avustamistoimintaan, jota Eurocontrol harjoittaa kansallisten viranomaisten hyväksi, kun nämä pyytävät tätä toteuttamiensa tarjouskilpailumenettelyjen yhteydessä muun muassa laitteistojen ja järjestelmien hankkimiseksi lentoliikenteen hallinnan alalla.

73 Yleissopimuksen 1 artiklasta nimittäin ilmenee, että Eurocontrolin tavoitteena on yhdenmukaisen eurooppalaisen lentoliikenteen hallintajärjestelmän käyttöön ottamisen edellyttämän yhdenmukaistamisen ja integroinnin toteuttamiseksi lisätä sopimuspuolten välistä yhteistyötä ja kehittää niiden yhteistä toimintaa lentoliikenteen alalla ottaen asianmukaisesti huomioon maanpuolustuksen tarpeet ja antaen samalla kaikille ilmatilan käyttäjille mahdollisimman suuren mutta kuitenkin vaaditun turvallisuustason takaavan vapauden.

74 Tässä tarkoituksessa Eurocontrolin tehtävänä on kyseisen 1 artiklan e, f ja h kohdan mukaan muun muassa hyväksyä ja soveltaa yhteisiä normeja ja eritelmiä, yhdenmukaistaa lentoliikennepalveluihin sovellettavia säännöstöjä ja helpottaa lentoliikennejärjestelmien ja -laitteistojen yhteistä hankintaa.

75 Yleissopimuksen 2 artiklan 2 kappaleen a kohdassa määrätään, että Eurocontrol voi yhden tai useamman sopimuspuolen pyynnöstä ja sen ja asianomaisten sopimuspuolten välillä tehdyn yhden tai useamman erityissopimuksen perusteella avustaa kyseisiä sopimuspuolia lentoliikenteen laitteiden ja palvelujen suunnittelussa ja käyttöönotossa.

76 Yleissopimuksesta voidaan päätellä, että tämä avustamistoiminta on yksi Eurocontrolille tässä yleissopimuksessa myönnetyistä yhteistyön välineistä ja se liittyy suoraan sen tavoitteen toteuttamiseen, joka muodostuu lentoliikenteen alan teknisestä yhdenmukaistamisesta ja integroinnista ja johon pyritään lentoliikenteen turvallisuuden ylläpitämiseksi ja parantamiseksi. Kyseisellä toiminnalla, joka muodostuu muun muassa kansallisille viranomaisille tarjotusta avusta lentoliikenteen laitteistojen tai hallintajärjestelmien hankkimiseksi järjestettyjen tarjouskilpailumenettelyjen toteuttamisen yhteydessä, pyritään integroimaan näitä menettelyjä koskeviin tarjouspyyntöasiakirjoihin yhteiset tekniset standardit ja eritelmät, jotka Eurocontrol on laatinut ja hyväksynyt yhdenmukaisen eurooppalaisen lentoliikenteen hallintajärjestelmän käyttöön ottamiseksi. Se liittyy näin ollen läheisesti sopimuspuolten Eurocontrolille uskomaan tekniseen standardointitehtävään valtioiden välisessä yhteistyössä, jolla pyritään ylläpitämään lentoliikenteen turvallisuutta ja kehittämään sitä, joten se liittyy julkisen vallan toimivaltuuksien käyttöön.

77 Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisesti virheellisen arvioinnin katsoessaan, että kansallisten viranomaisten avustamistoiminta oli erotettavissa Eurocontrolin ilmatilan hallintaa ja lentoturvallisuuden parantamista koskevasta tehtävästä, kun se totesi, että kyseisen avustamistoiminnan ja lentoliikenteen turvallisuuden välinen suhde ei ollut suora, ja perusteli tämän sillä, että Eurocontrolin tarjoama avustaminen kattaa vain tekniset eritelmät tarjouspyyntöme-

nettelyjen toteuttamisen yhteydessä, joten se vaikuttaa lentoliikenteen turvallisuuteen vain näiden menettelyjen kautta.

78 Muut valituksenalaisen tuomion tätä koskevat perustelut, joiden mukaan Eurocontrol tarjoaa apuaan kansallisille viranomaisille vain näiden pyynnöstä, joten kyseessä ei ole olennainen tai välttämätön toiminta lentoliikenteen turvallisuuden takaamiseksi, eivät ole sellaisia, että niillä voitaisiin osoittaa, että kyseessä oleva toiminta ei liity julkisen vallan toimivaltuuksien käyttöön.

79 Se, että Eurocontrolin avustamistoiminta on vapaaehtoista ja että tarvittaessa vain tietyt jäsenvaltiot turvautuvat siihen, ei mahdollista sitä, että tällainen yhteys voitaisiin sulkea pois, eikä se muuta tämän toiminnan luonnetta. Lisäksi yhteys julkisen vallan toimivaltuuksien käyttöön ei edellytä sitä, että asianomainen toiminta on olennaista tai välttämätöntä lentoliikenteen turvallisuuden takaamiseksi, koska keskeistä on se, että toiminta liittyy lentoliikenteen turvallisuuden ylläpitoon ja parantamiseen, jotka ovat julkisen vallan toimivaltuuksia.

80 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se luokitteli Eurocontrolin kansallisille viranomaisille suorittaman avustamistoiminnan taloudelliseksi toiminnaksi, ja että se katsoi näin ollen oikeudellisesti virheellisin perustein, että kyseistä toimintaa harjoittaessaan Eurocontrol oli EY 82 artiklassa tarkoitettu yritys. Se hyväksyi näin ollen virheellisesti tältä osin kantajan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esittämän ensimmäisen kanneperusteen, joka perustui ilmeiseen arviointivirheeseen siitä, voidaanko EY 82 artiklaa soveltaa Eurocontroliin.

81 On kuitenkin muistutettava, että vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämät perustelut olisivat joltain osin yhteisön oikeuden vastaisia, valitus on hylättävä, jos tuomiolauselman tueksi on esitetty sellaisia muita perusteluita, että siitä ilmenevä lopputulos on perusteltu (ks. asia C-30/91 P, Lestelle v. komissio, tuomio 9.6.1992, Kok., s. I-3755, 28 kohta; asia C-210/98 P, Salzgitter v. komissio, tuomio 13.7.2000, Kok., s. I-5843, 58 kohta ja asia C-312/00 P, komissio v. Camar ja Tico, tuomio 10.12.2002, Kok., s. I-11355, 57 kohta).

82 Esillä olevassa asiassa tämän tuomion 72–79 kohdassa esitetyistä perusteluista ilmenee, että Eurocontrolin harjoittama kansallisten viranomaisten avustamistoiminta liittyy julkisen vallan toimivaltuuksien käyttöön ja että se ei missään tapauksessa ole itse luonteeltaan taloudellista, joten tämä järjestö ei tätä toimintaa harjoittaessaan ole EY 82 artiklassa tarkoitettu yritys. Riidanalaiseen päätökseen ei näin ollen liity tämän osalta virhettä.

83 Tästä seuraa, että valituksenalaisen tuomion tuomiolauselma, jossa kanne hylätään, on edelleen oikeudellisesti perusteltu ja että näin ollen valituksenalaisen tuomion perusteluissa tehty oikeudellinen virhe ei johda sen kumoamiseen.

84 Selexin esittämien viiden valitusperusteen osalta on todettava, että ne koskevat valituksenalaisen tuomion perusteluja, joilla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsottuaan, että Eurocontrolin harjoittama kansallisten viranomaisten avustamistoiminta on taloudellista toimintaa ja että näin ollen Eurocontrol on sitä harjoittaessaan EY 82 artiklassa tarkoitettu yritys, hylkäsi kantajan kanteensa tueksi esittämän toisen kanneperusteen, joka perustui komission ilmeiseen arviointivirheeseen EY 82 artiklan rikkomisen olemassaolon osalta.

85 Edellä esitetyistä perusteluista ilmenee, että koska Eurocontrol ei ole kansallisten viranomaisten avustamistoimintaansa harjoittaessaan EY 82 artiklassa tarkoitettu yritys, tätä artiklaa ei sovelleta kyseiseen toimintaan. Selexin esittämät viisi valitusperustetta, joissa kritisoidaan valituksenalaisen tuomion perusteluja, jotka liittyvät EY 82 artiklan väitettyyn rikkomiseen, on näin ollen hylättävä, koska niiltä puuttuu kohde.

2. Perusteet, jotka koskevat sitä, voidaanko EY 82 artiklaa soveltaa tekniseen standardointitoimintaan

86 Selex esittää Eurocontrolin harjoittaman teknisen standardointitoiminnan osalta valituksensa tueksi neljä perustetta, jotka perustuvat riidanalaisen päätöksen sisällön vääristämiseen, yhteisön oikeuskäytännössä hyväksytyn taloudellisen toiminnan käsitteen kanssa ristiriitaisen taloudellisen toiminnan käsitteen hyväksymiseen, sosiaaliturvaetuuksia koskevan oikeuskäytännön virheelliseen soveltamiseen sekä riittävien perustelujen esittämistä koskevan velvollisuuden laiminlyöntiin. Komissio katsoo, että valituksenalaisessa tuomiossa tehty erottelu teknisten standardien hyväksymistoiminnan, joka sen mukaan kuuluu ilmatilan hallintaa ja lentoturvallisuuden parantamista koskevaan tehtävään, ja tällaisten standardien valmistelun ja kehittämisen, joka ei kuulu tähän tehtävään, välillä on virheellinen, ja se pyytää tätä koskevien perustelujen korvaamista ja vaatii muutoin valitusperusteiden hylkäämistä.

87 On todettava, että jos käy ilmi, että valituksenalaisessa tuomiossa on tällainen virhe, itse premissi, joka on valituksenalaisessa tuomiossa esitettyjen tiettyjen toteamusten, joita moititaan perusteessa, joka koskee yhteisön oikeuskäytännössä hyväksytyn taloudellisen toiminnan käsitteen kanssa ristiriitaisen taloudellisen toiminnan käsitteen hyväksymistä, taustalla, on kestämätön. Tällaisessa tapauksessa kyseiset toteamukset ovat täysin perusteettomia, joten asianomaisella valitusperusteella ei ole kohdetta.

88 Tässä tilanteessa – kuten tämän tuomion 68 kohdassa todettiin – yhteisöjen tuomioistuin ei voi lausua edellä mainitusta valitusperusteesta ottamatta huomioon niiden perustelujen mahdollista virheellisyyttä, joiden päätteeksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että toisin kuin teknisten standardien hyväksymistoiminta tällaisten standardien valmistelu- ja laatimistoiminta oli erotettavissa ilmatilan hallintaa ja lentoturvallisuuden parantamista koskevasta tehtävästä, joten se voitiin luokitella taloudelliseksi toiminnaksi.

89 Tämän osalta kritisoidun erottelun tekemiseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi ensiksi valituksenalaisen tuomion 59 kohdassa, että se, että Eurocontrolin neuvosto hyväksyy standardeja, jotka sen toimeenpaneva elin on laatinut, kuuluu

lainsäädäntötoiminnan alaan, koska kyseinen neuvosto muodostuu järjestön kunkin jäsenvaltion siviili-ilmailuhallinnon johtajista, joille kukin valtio on antanut valtuutuksen hyväksyä teknisiä eritelmiä, jotka ovat sitovia kaikissa näissä valtioissa. Tämä toiminta kuuluu valituksenalaisen tuomion perustelujen mukaan suoraan näiden valtioiden julkisen vallan toimivaltuuksien käyttöön ja Eurocontrolin rooli vastaa siis sellaisen ministeriön roolia, joka kansallisella tasolla valmistelee lakeja tai asetuksia, jotka hallitus tämän jälkeen hyväksyy. Kyse on näin ollen Eurocontrolin julkisen vallan käyttöön kuuluvasta toiminnasta.

90 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi seuraavaksi valituksenalaisen tuomion 60 kohdassa, että Eurocontrolin teknisten standardien valmistelu- tai laatimistoiminta voidaan puolestaan erottaa sen ilmatilan hallintaa ja lentoliikenteen turvallisuuden parantamista koskevasta tehtävästä. Tämän arvioinnin perustelemiseksi se katsoi, että komission perusteluissa, jotka se esitti osoittaakseen, että Eurocontrolin standardointitoiminta liittyy sen julkisen palvelun tehtävään, viitataan itse asiassa ainoastaan näiden standardien hyväksymiseen eikä niiden laatimiseen ja että tarve hyväksyä standardeja kansainvälisellä tasolla ei välttämättä merkitse sitä, että näitä standardeja laativan yksikön olisi oltava sama kuin se, joka ne tämän jälkeen hyväksyy.

91 On kuitenkin huomattava, että yleissopimuksen 2 artiklan 1 kappaleen f kohdassa määrätään, että Eurocontrolin tehtävänä on laatia, hyväksyä ja tutkia standardeja, eritelmiä ja yhteisiä käytäntöjä lentoliikenteen hallintajärjestelmiä ja -palveluja varten. On näin ollen todettava, että sopimusvaltiot ovat uskoneet Eurocontrolille sekä standardien valmistelun ja laatimisen että niiden hyväksymisen näitä tehtäviä erottelematta.

92 Lisäksi teknisten standardien valmistelu ja laatiminen kuuluvat suoraan Eurocontrolin tavoitteen, joka määritellään yleissopimuksen 1 artiklassa ja josta muistutetaan tämän tuomion 73 kohdassa, toteuttamiseen eli yhdenmukaisen eurooppalaisen lentoliikenteen hallintajärjestelmän käyttöön ottamisen edellyttämän yhdenmukaistamisen ja integroinnin toteuttamiseen. Ne kuuluvat olennaisena osana sopimuspuolten valtioiden välisen sen yhteistyön rajoissa, jolla pyritään lentoliikenteen turvallisuuden ylläpitämiseen ja parantamiseen, jotka ovat julkisen vallan toimivaltuuksia, Eurocontrolille uskomaan tekniseen standardointitehtävään.

93 Tästä seuraa, että valituksenalaisessa tuomiossa on oikeudellinen virhe siltä osin kuin siinä todetaan, että Eurocontrolin teknisten standardien valmistelu- ja laatimistoiminta voidaan erottaa sen ilmatilan hallintaa ja lentoliikenteen turvallisuuden parantamista koskevasta tehtävästä. Tämä virhe ei kuitenkaan vaikuta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätelmään, joka perustuu muihin perusteluihin ja jonka mukaan komissio ei tehnyt ilmeistä arviointivirhettä, kun se katsoi, että Eurocontrolin tekninen standardointitoiminta ei ollut taloudellista toimintaa eikä siihen näin ollen voitu soveltaa perustamissopimuksen kilpailusääntöjä. On näin ollen vielä todettava, että valituksenalaisen tuomion perusteluissa tehty oikeudellinen virhe ei johda sen kumoamiseen.

a) Peruste, joka koskee yhteisön oikeuskäytännössä vahvistetun taloudellisen toiminnan käsitteen kanssa ristiriitaisen taloudellisen toiminnan käsitteen hyväksymistä

94 Selex väittää tämän perusteen tueksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi, jonka mukaan se ei ole osoittanut teknisten standardointipalvelujen markkinoiden olemassaoloa, ei liity tämän toiminnan taloudellisen luonteen arviointiin eikä pidä paikkansa, koska komissio hyväksyi sen ehdottaman asianomaisten markkinoiden määritelmän riidanalaisessa päätöksessä. Se väittää, että toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi, Eurocontrol todellakin tarjoaa valtioille itsenäisen palvelun, joka muodostuu teknisten standardien laatimisesta. Sillä, että asianomainen toiminta ei johda tavaroiden tai palvelujen tarjoamiseen tietyillä markkinoilla, ei missään tapauksessa voi olla merkitystä oikeuskäytännön ja komission käytännön valossa. Merkitystä on sen mukaan sillä, että tämä toiminta voidaan luontaisesti ja objektiivisesti luokitella taloudelliseksi toiminnaksi.

95 Lisäksi valituksenalaisen tuomion 61 kohdassa, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sulki pois standardien laatimistoiminnan taloudellisen luonteen, koska Eurocontrolin neuvosto hyväksyy nämä sittemmin, hyväksytyt perustelut ovat sen mukaan ristiriidassa tämän tuomion 59 ja 60 kohdassa, joissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki eron teknisten standardien laatimisen ja niiden hyväksymisen välillä, hyväksyttyjen perustelujen kanssa.

96 Tämän osalta on todettava, että tämän tuomion 91 ja 92 kohdassa hyväksytyistä perusteluista ilmenee, että Eurocontrolin tekninen standardointitoiminta liittyy kokonaisuudessaan julkisen vallan toimivaltuuksien käyttöön eikä se näin ollen ole luonteeltaan taloudellista.

97 Tästä seuraa, että tällä perusteella, jolla Selex kritisoi valituksenalaisen tuomion perusteluja, jotka saivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen katsomaan, että kantaja ei ollut osoittanut, että tekninen standardointitoiminta muodostuu tavaroiden tai palvelujen tarjoamisesta tietyillä markkinoilla, ei ole kohdetta.

b) Peruste, joka koskee riidanalaisen päätöksen sisällön vääristämistä

98 Selex väittää tällä perusteella, että kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin väitti valituksenalaisen tuomion 15 ja 48 kohdassa, että riidanalainen päätös perustui sekä toteamukseen siitä, että Eurocontrol ei ole yritys, että siitä, että moitittu toiminta ei missään tapauksessa ole vastoin EY 82 artiklaa, se vääristi kyseisen päätöksen, joka perustuu yksinomaan asianomaisen toiminnan taloudellisen luonteen arviointiin ja jossa ei arvioida millään tavoin määräävän markkina-aseman väärinkäytön olemassaoloa, sisältöä. Sen mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tosiasiassa käytti uudelleen komission käyttämää tyylillistä ilmaisua tutkimatta, oliko tätä perusteltu edes vähimmäisvaatimukset täyttävällä tavalla, ja korvasi omilla perusteluillaan komission tosiasiassa esittämät perustelut.

99 Tämän osalta riittää, kun todetaan, että tämä peruste on tehoton, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi kanteen sillä perusteella, että perustamissopimuksen kilpailusääntöjä ei sovelleta Eurocontrolin tekniseen standardointitoimintaan, minkä vuoksi se ei tutkinut kantajan esittämää toista kanneperustetta, joka perustui ilmeiseen arviointivirheeseen Eurocontrolin EY 82 artiklan rikkomisen olemassaolon osalta.

100 Tämä peruste on näin ollen hylättävä.

c) Peruste, joka koskee sosiaaliturvaetuuksien alan yhteisön oikeuskäytännön virheellistä soveltamista

101 Selex väittää tällä perusteella, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi virheellisesti sen argumentaation, jonka mukaan edellä mainitussa asiassa FENIN vastaan komissio esitetty päättely ei ollut siirrettävissä esillä olevaan asiaan, jossa kyseessä olevaa toimintaa ei luonnehdi minkäänlainen yhteisvastuullisuutta koskeva tekijä. Oikeuskäytännöstä kuitenkin sen mukaan ilmenee, että tämä tekijä on sen merkityksen mukaan ratkaiseva sen selvittämiseksi, onko asianomainen toiminta yritystoimintaa vai ei.

102 Yhtäältä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi kuitenkin oikeudellista virhettä tekemättä valituksenalaisen tuomion 65 kohdassa edellä mainitussa asiassa FENIN vastaan komissio annettuun tuomioon viitaten, että sen arvioimiseksi, onko toiminta luonteeltaan taloudellista vai ei, tuotteen ostamista ei ole erotettava sen myöhemmästä käytöstä ja että sillä, onko tuotteen myöhempi käyttö taloudellista vai ei, on ratkaiseva merkitys tämän ostotoiminnan luonteen määrittämisessä (ks. asia C-205/03 P, FENIN v. komissio, tuomio 11.7.2006, Kok., s. I-6295, 26 kohta). Esillä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli oikeutetusti tästä, että se, että tekninen standardointitoiminta ei ole luonteeltaan taloudellista, merkitsi siitä, että tämän standardointitoiminnan yhteydessä tapahtuva prototyyppien hankinta ei ole luonteeltaan taloudellista.

103 Toisaalta valituksenalaisessa tuomiossa hylättiin myös perustellusti kantajan argumentti, jonka mukaan tätä päättelyä ei voida siirtää esillä olevaan asiaan. Samaa päättelyä voidaan nimittäin aivan ilmeisesti soveltaa muuhun toimintaan kuin luonteeltaan sosiaaliseen toimintaan tai yhteisvastuullisuuteen pohjautuvaan toimintaan, koska nämä tekijät eivät ole edellytys toiminnan muulle kuin taloudelliselle luonteelle vaan ne ovat yksinomaan tietoja, jotka on tarvittaessa otettava huomioon toiminnan luokittelemiseksi tämän tuomion 69 ja 70 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti.

104 Tästä seuraa, että tämä peruste on hylättävä.

d) Peruste, joka koskee riittävien perustelujen esittämistä koskevan velvollisuuden laiminlyöntiä

105 Selex väittää, että valituksenalaista tuomiota ei ole perusteltu riittävästi sen 59–62 kohdassa standardointimarkkinoiden määrittelyn osalta. Se huomauttaa, että tilanteessa, jossa se oli ehdottanut asianomaisten markkinoiden määritelmää ja jossa komissio ei ollut kiistänyt sitä riidanalaisessa päätöksessä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin poikkesi tästä määritelmästä esittämättä argumentteja poikkeavan arviointinsa tueksi ja viittaamatta asianosaisten esittämiin teknisiin ja oikeudellisiin tekijöihin.

106 Tämän osalta on todettava, että toisin kuin Selex väittää, komissio ei suinkaan lausunut riidanalaisessa päätöksessä merkityksellisten markkinoiden määritelmästä vaan katsoi, kuten se sittemmin myös väitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, että tekninen standardointitoiminta ei ollut luonteeltaan taloudellista. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätyi samaan päätelmään ja esitti valituksenalaisen tuomion 59–62 kohdassa perustelut, jotka saivat sen katsomaan, että kantaja ei ollut osoittanut, että tekninen standardointitoiminta muodostui tavaroiden tai palvelujen tarjoamisesta tietyillä markkinoilla.

107 Näin tehdessään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin liitti päätelmäänsä riittävät perustelut, joiden perusteella asianosaiset saivat tietoonsa sen syyt ja yhteisöjen tuomioistuin saattoi harjoittaa valvontaansa, eikä sen tarvinnut toistaa kaikkia asianosaisten esittämiä teknisiä seikkoja ja argumentteja, joten tämä peruste on hylättävä.

3. Perusteet, jotka koskevat EY 82 artiklan soveltamista tutkimus- ja kehitystoimintaan

108 Selex esittää Eurocontrolin harjoittaman tutkimus- ja kehitystoiminnan osalta valituksensa tueksi kolme perustetta, jotka perustuvat riidanalaisen päätöksen sisällön vääristämiseen, sellaisen taloudellisen toiminnan käsitteen hyväksymiseen, joka on ristiriidassa yhteisön oikeuskäytännössä hyväksytyn käsitteen kanssa, sekä sen esittämien todisteiden vääristämiseen immateriaalioikeusjärjestelmän hallinnoinnin taloudellisen luonteen osalta.

a) Peruste, joka koskee riidanalaisen päätöksen sisällön vääristämistä

109 Selex väittää tällä perusteella, että valituksenalaisessa tuomiossa on vääristelty ilmeisellä tavalla riidanalaisen päätöksen sisältöä, koska tuomion mukaan väite siitä, että komissio ei kiistänyt prototyyppien hankintatoiminnan ja immateriaalioikeuksien hallinnointitoiminnan taloudellista luonnetta, ei perustu kyseiseen päätökseen, vaikka sen pelkkä lukeminen osoittaa, että komissio ei milloinkaan kiistänyt tätä seikkaa vaan yksinomaan määräävän markkina-aseman olemassaolon. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin antoi riidanalaiselle päätökselle sisällön, joka ei ole sen sisältö, ja korvasi omilla perusteluillaan kyseisen päätöksen perustelut.

110 Tämän osalta riittää, kun todetaan, että tämä peruste on perusteeton, koska komissio totesi nimenomaisesti riidanalaisen päätöksen 28 ja 29 perustelukappaleessa, että sen mielestä kantelun kohteena oleva Eurocontrolin toiminta ei ollut luonteeltaan taloudellista. Tämä arviointi ilmenee myös riidanalaisen päätöksen 32 perustelukappaleesta, joka koskee immateriaalioikeuksien hallinnointia.

111 Jos oletetaan, että tämä peruste koskee tosiasiassa riidanalaisen päätöksen perustelujen puuttumista, kuten komissio huomauttaa, tätä perustetta ei voida ottaa tutkittavaksi, koska se esitettiin ensimmäistä kertaa valitusvaiheessa.

112 Tämä peruste on näin ollen hylättävä.

b) Peruste, joka koskee sellaisen taloudellisen toiminnan käsitteen hyväksymistä, joka on ristiriidassa yhteisön oikeuskäytännössä hyväksytyn taloudellisen toiminnan käsitteen kanssa

113 Tällä perusteella Selex kritisoi ensinnäkin valituksenalaisen tuomion 76 kohdassa olevia toteamuksia, joiden mukaan prototyyppien hankinta on toimintaa, joka liittyy kolmansien harjoittamaan niiden kehittämiseen. Se korostaa, että kyseessä oleva toiminta on prototyyppien hankintaa, joka edeltää teknisten standardien määrittelyä, ja että sillä, että kolmannet kehittävät prototyyppejä, ei siis ole suurta merkitystä.

114 Tämän osalta on todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei katsonut tästä jälkimmäisestä syystä, että komissio ei ollut tehnyt ilmeistä arviointivirhettä katsoessaan, että Eurocontrolin rahoittama tutkimus- ja kehitystoiminta ei ole taloudellista toimintaa ja että kilpailusääntöjä ei sovelleta siihen. Valituksenalaisen tuomion 75 kohdasta nimittäin ilmenee, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että tämän toiminnan yhteydessä suoritettu prototyyppien hankinta ja siihen liittyvä immateriaalioikeuksien hallinnointi eivät antaneet sille taloudellista luonnetta, koska kyseinen hankinta ei merkinnyt tavaroiden tai palvelujen tarjoamista tietyillä markkinoilla. Tällaiseen analyysiin ei sitä paitsi tämän tuomion 102 kohdassa esitetyistä syistä liity oikeudellista virhettä.

115 Selex arvostelee seuraavaksi valituksenalaisen tuomion 77 kohdassa esitettyjä toteamuksia, joiden mukaan immateriaalioikeuksien hankinnan tarkoituksena ei ollut niiden kaupallinen käyttö ja lisenssejä myönnettiin maksutta. Jos oletetaan, että nämä toteamukset pitävät paikkansa, ne ovat sen mukaan ristiriidassa sen oikeuskäytännön kanssa, jonka mukaan se, että yksikkö ei tavoittele voittoa, ei ole ratkaiseva tekijä sen yritykseksi luokittelemisessa tai luokittelematta jättämisessä.

116 Toisin kuin näin ollen väitetään, oikeuskäytännöstä ilmenee, että voitontavoittelun puuttuminen on merkityksellinen kriteeri sen arvioimiseksi, onko toiminta luonteeltaan taloudellista vai ei, mutta se ei ole riittävä kriteeri (ks. vastaavasti mm. asia C-244/94, Fédération française des sociétés d'assurance ym., tuomio 16.11.1995, Kok., s. I-4013, 21 kohta; asia C-67/96, Albany, tuomio 21.9.1999, Kok., s. I-5751, 85 kohta ja asia C-237/04, Enirisorse, tuomio 23.3.2006, Kok., s. I-2843, 31 kohta).

117 Näin ollen muistutettuaan, että tutkittaessa sitä, onko tietty toiminta luonteeltaan taloudellista, korvauksen puuttumisen kriteeri on pelkkä tekijä muiden joukossa eikä se voi sellaisenaan sulkea pois tämän toiminnan taloudellista luonnetta, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin otti oikeudellista virhettä tekemättä muiden tekijöiden ohella huomioon sen, että Eurocontrol myönsi maksutta lisenssejä prototyyppeihin, osoituksena immateriaalioikeuksien hallinnoinnin ei-taloudellisesta luonteesta.

118 Selex toteaa lopuksi, että valituksenalaisen tuomion 77 kohdassa oleva toteamus, jonka mukaan immateriaalioikeuksien hallinnointi liittyy teknisen kehityksen edistämiseen, koska se kuuluu Eurocontrolin tehtävän yleisen edun mukaiseen tavoitteeseen ja koska siihen ei pyritä järjestön oman edun, joka on erotettavissa kyseisestä tavoitteesta, vuoksi, mikä sulkee pois toiminnan taloudellisen luonteen, on vastoin oikeuskäytäntöä. Selex väittää yhtäältä edellä mainitussa asiassa Enirisorse annettuun tuomioon viittaamalla, että yhteisöjen tuomioistuin on jo katsonut, että uuden teknologian kehittämistehtävä voi olla luonteeltaan taloudellista, ja toisaalta tähän tuomioon ja asiassa C-475/99, Ambulanz Glöckner, 25.10.2001 annettuun tuomioon (Kok., s. I-8089, 21 kohta) viittaamalla, että se, että toimijalla on julkisen palvelun velvoitteita, ei voi estää sitä, että kyseessä olevaa toimintaa pidetään taloudellisena toimintana.

119 Tämän osalta on huomattava, että valituksenalaisen tuomion kritisoiduissa perusteluissa ei suljeta mitenkään pois sitä, että teknologinen kehitystoiminta voi olla luonteeltaan taloudellista, eikä niissä myöskään suljeta pois sitä, että yksikkö, jolla on julkisen palvelun velvoitteita, voisi harjoittaa tämän luonteista toimintaa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin yksinomaan arvioi esillä olevan asian seikkoja ja päätteli oikeudellista virhettä tekemättä tai mainitun oikeuskäytännön kanssa ristiriitaisesti toimimatta immateriaalioikeuksien hallinnointitoiminnan vastikkeettomasta luonteesta ja Eurocontrolin tehtävän, johon tämä toiminta kuuluu ja jota harjoitetaan

teknisen kehityksen edistämisen yhteydessä, yksinomaan yleisen edun mukaisesta tavoitteesta, että kyseinen toiminta ei ole luonteeltaan taloudellista.

120 Koska yksikään esitetyistä argumenteista ei ole perusteltu, myös tämä peruste on hylättävä kokonaisuudessaan.

c) Peruste, joka koskee kantajan esittämien todisteiden vääristämistä immateriaalioikeusjärjestelmän hallinnoinnin taloudellisen luonteen osalta

121 Selex moittii tällä perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että tämä vääristeli valituksenalaisen tuomion 79 kohdassa sitä, mitä Selex oli todennut suullisessa käsittelyssä Eurocontrolin saamista korvauksista, kun se väitti, että nämä toteamukset perustuivat Eurocontrolin sisäiseen asiakirjaan, jonka otsikko oli ARTAS Intellectual Property Rights and Industrial Policy (immateriaalioikeudet ja teollisuuspolitiikka ARTAS-järjestelmässä) ja joka oli päivätty 23.4.1997 ja jolla pyrittiin osoittamaan, että Eurocontrol saa korvauksen lisenssien hallinnoinnista. Itse asiassa Selex väittää viitanneensa kyseiseen asiakirjaan kannekirjelmässään vain korostaakseen Eurocontrolin erilaisia rooleja ja ristiriitaa Eurocontrolin kehittämän immateriaalioikeuksien hallinnointijärjestelmän ja kyseisen asiakirjan sisällön välillä. Sen sijaan suullisessa käsittelyssä se väittää maininneensa kyseisen asiakirjan viimeisen julkisen version, jonka otsikko on ARTAS Industrial Policy (ARTAS-teollisuuspolitiikka), korostaakseen yksinomaan, että kyseessä olevan toiminnan taloudellinen luonne oli nyt ilmeinen. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin antoi kannekirjelmälle sisällön, jota tällä ei ollut.

122 Tämän osalta riittää, kun todetaan, että vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ymmärsi, että kantajan väite, jonka mukaan Eurocontrolin myöntämät lisenssit eivät olleet maksuttomia, perustui asiakirjaan, joka mainittiin kannekirjelmässä, eikä asiakirjaan, joka mainittiin ensimmäistä kertaa suullisessa käsittelyssä, tällä ei aseteta millään tavoin kyseenalaiseksi arviointia, jonka se teki kyseisten lisenssien maksuttomuudesta, eikä loppujen lopuksi päätelmää, jonka se teki tutkittuaan kaikkia tutkimus- ja kehitystoimintaa koskevia seikkoja.

123 Tämä peruste on näin ollen hylättävä.

124 Kaiken edellä esitetyn valossa valitus on hylättävä.

## V Oikeudenkäyntikulut

125 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan, jota sovelletaan saman työjärjestyksen 118 artiklan nojalla valituksen käsittelyyn, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut Selexin velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska Selex on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

126 Mainitun työjärjestyksen 69 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa, jota myös sovelletaan muutoksenhakumenettelyyn, todetaan, että jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi, yhteisöjen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kukin vastaa omista kuluistaan. Yhteisöjen tuomioistuin päättää esillä olevassa asiassa, että Selex vastaa puolesta Eurocontrolin oikeudenkäyntikuluista ja Eurocontrol vastaa näin ollen puolesta omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

**1) Valitus hylätään.**

**2) SELEX Sistemi Integrati SpA vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan Euroopan yhteisöjen komission oikeudenkäyntikulut sekä puolet Euroopan lennonvarmistusjärjestön (Eurocontrol) oikeudenkäyntikuluista.**

**3) Euroopan lennonvarmistusjärjestö vastaa puolesta omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Allekirjoitukset